

VINERI • 31 IULIE 2015 • ANUL LXV NR. 31

FOAIA

100 FONDAT ÎN 1951

românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

**Viața la sălașul de odinioară al familiei lui Ștefan Șipoș
Surorile Cardoso își dedică viața vindecării oamenilor
Sănătatea, cel mai scump dar pe pământ**

Urmăriți-ne:

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

CALENDAR ORTODOX

3 august, luni, Cuv. Isaachie, Dalmat și Faust; Sf. Mironosiță Salomeea (Post)
4 august, marți, Sf. 7 tineri din Efes; Aducerea moaștelor Cuv. Mc. Evdochia (Post)
5 august, miercuri, Înaintea praznuirea Schimbării la Față a Domnului; †) Cuv. Ioan Iacob de la Neamț (Post)

6 august, joi, †) Schimbarea la Față a Domnului (Pobrenia) (Dezlegare la pește)

7 august, vineri, †) Cuv. Teodora de la Sihla; Sf. Mc. Narcis, Patr. Ierusalimului (Post)

8 august, sâmbătă, Sf. Emilian Mărt. Ep. Cizicului; Sf. Miron, Ep. Cretei (Dezlegare la ulei și vin)

9 august, duminică, Sf. Ap. Matia; Sf. 10 Mc. Mărt. pentru icoana lui Hristos; Sf. Mc. Antonin (Dezlegare la ulei și vin) Duminica a X-a după Rusalii (Vindecare lunaticului)

Curiozități românești

Sarmisegetusa Regia este cea mai mare fortificație geto-dacă de pe teritoriul României. A fost centrul militar, religios și politic al dacilor. Sarmisegetusa înseamnă „Cetatea de pe stâncă”. A fost construită la aproape 1200 m, fiind un punct de observație ideal. Are formă de patrulater și este alcătuită din blocuri masive de piatră. Un lucru de-a dreptul uimitor despre civilizația dacilor este că, acum peste 2000 de ani, aceștia aveau drumuri pavate și sisteme de canalizare.

Sanctuarele erau construite în exteriorul cetății, pe o terasă. Se ajunge la ele pe un drum pavat. Cele mai cunoscute sunt Soarele de andezit și Sanctuarul Mare.

Asemuit cu Stonehenge-ul englezesc, Sanctuarul Mare era folosit drept calendar. De-a lungul timpului a circulat zvonul că acest loc ar fi magic, emanând energii subtile. Are un diametru de 30 de metri și este alcătuit din 3 cercuri concentrice. De-a dreptul fascinant este faptul că dacii cunoșteau tainele astronomiei și aveau un mod foarte precis de a calcula timpul. Soarele de andezit este un calendar surprinzător de exact. Acest sanctuar este o platformă circulară, cu 10 raze pe circumferința exterioară. Poate fi comparat cu celebrul calendar Maiaș. Totuși, rămâne un mister felul în care a fost construit. Materialele din care este făcut au fost aduse de la distanțe foarte mari, de peste 100 kilometri.

În Sarmisegetusa se găsesc și alte obiecte din vremea regelui Decebal. Arheologii au dezvăluit un vas funerar cu inscripția „Decebalus per Scorilo”. Tradus din limba dacilor, ar însemna Decebal, fiul lui Scorilo. Printre descoperiri se mai numără o mare cantitate de monede din aur cu înscrisul „KOSON”. Există și câteva blocuri din calcar, inscripționate cu litere grecești.

Cetatea Sarmisegetusa Regia face parte din patrimoniul cultural UNESCO, alături de alte 6 cetăți din aceeași perioadă.

Săcal

Concurs pentru postul de director la Școala generală de Naționalitate Română din Săcal

Adunarea Generală a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria publică un concurs pentru postul de director la Școala generală de Naționalitate Română Bilingvă din Săcal, județul Hajdú-Bihar.

Condiții de participare:

- studii superioare, formare profesională în cadrul unității de învățământ, specialitate de profesor de naționalitate română și altă specialitate

- atestat de limba română, nivel superior

- peste cinci ani de practică pedagogică în cadrul învățământului de naționalitate românesc

- cetățenie maghiară

Constituie avantaj studiile superioare de specializare în limba română, apartenența la naționalitatea română, zece ani de experiență managerială, cunoașterea limbii române la nivel superior.

Documentele necesare pentru concurs:

- CV

- program de specialitate cu privire la conducerea instituției de învățământ

- cazier juridic nu mai vechi de trei luni

- copia diplomelor și a studiilor superioare

- document care atestă practica de cinci în

domeniul pedagogic

Dosarul se poate depune prin poștă sau personal la sediul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (5700 Jula, strada Eminescu nr. 1) până pe 19 august 2015.

Decizia cu privire la ocuparea postului se va lua până pe 31 august 2015.

Postul va putea fi ocupat de la 1 septembrie 2015 și va fi valabil până pe 31 august 2020.

Mai multe informații se pot obține de la președintele AȚRU, Tiberiu Juhász, la numărul de telefon (+36-66) 463-951.

A.C.

Constanța

Olimpiadă de lectură pentru elevi

În perioada 2–6 septembrie 2015, la Constanța, se va organiza Olimpiada internațională de lectură 2015, la care sunt invitați să

participe elevi din România și din alte țări, cu vârste cuprinse între 13 și 19 ani. Se pot înscrie și copiii etnicilor români din Ungaria. Scopul

olimpiadei este „Abordarea lecturii de către elevi ca abilitate de viață, prin intermediul textului nonficțional și multimodal”.

Poza săptămânii

Ne cerem scuze dacă s-a strecurat vreo greșală în numărul actual.
Când am scris ziarul, în redacție la noi era ca în Sahara...

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Ștefan Șipoș și soția Sofia Nicula din Chitighaz
(foto: din arhiva Mariei Sarca Zombai)

Surorile doctorițe Cardoso își dedică viața vindecării oamenilor

De vorbă cu dr. Silvia Cardoso Bánhegyi, anesteziolog
și dr. Olga Cardoso, medic pediatru în Bichișciaba

Surorile doctorițe Silvia și Olga Cardoso nu doar că au absolvit Liceul „N. Bălcescu” din Jula cu Placheta „Bălcescu”, dar amândouă au urmat profesia de medic. Actualmente sunt medici la Spitalul „Réthy Pál” din Bichișciaba. Silvia este anesteziolog, iar Olga medic pediatru.

Silvia Cardoso Bánhegyi a terminat Liceul „N. Bălcescu” din Jula în anul 2000, cu rezultate excelente la învățătură, pentru care a primit cea mai înaltă recunoaștere, Placheta „Bălcescu” iar cu câțiva ani mai târziu, în 2006 i-a urmat calea și sora ei, Olga Cardoso, fiind premiată și ea cu Placheta „Bălcescu”. După terminarea liceului, Silvia a fost admisă la Universitatea de Medicină din Cluj-Napoca. După șase ani de studii, s-a întors acasă și a început să practice la secția anestezie și terapie intensivă din cadrul Spitalului „Réthy Pál” din Bichișciaba. Sora mai mică, Olga, după obținerea baccalaureatului, în 2006 a fost admisă la Universitatea de Medicină din Dobrițan, pe care a absolvit-o în 2012. Fiindcă sora ei mai mare, împreună cu soțul ei, au lucrat deja la spitalul din Bichișciaba, și Olga a fost atrasă de această regiune, urmând-o pe sora ei, s-a mutat la Ciaba împreună cu prietenul, pe care l-a cunoscut la Medicină.

*

Silvia: – Părinții și bunicii se retrag din Komádi, un mic oraș din apropierea

satului Săcal, unde ne-am mutat împreună cu familia, din motivul că serviciul tatălui nostru s-a legat de acest sat. Am terminat școala generală din Săcal, unde am cunoscut mica comunitate românească de acolo. Străbunicii din partea mamei au rădăcini românești, dar din păcate nu le-am păstrat în familie. Ultimele două clase din școala generală le-am terminat la școala românească din Jula, iar sora mea mai mică, clasele primare le-a terminat la Săcal, iar din clasa a 5-a a devenit eleva școlii generale românești din Jula. Consider că liceul românesc a fost cel care contribuit cel mai mult la faptul că să cunoaștem cultura românească. Din păcate, părinții noștri nu au vorbit limba română, de la ei nu am moștenit acest tezaur, în schimb am primit de la ei o foarte mare încurajare și susținere în tot ceea ce ne-a dus înainte.

Olga: – Mi-am plănuțit că din clasa a șaptea și eu voi continua studiile la școala generală din Jula, dar știind că sora mea Silvia va învăța la Cluj, am decis să mă duc cu doi ani mai devreme, din

clasa a cincia, ca să putem să fim doi ani împreună la liceu. Așa că am petrecut 8 ani la instituția românească din Jula. La 70 de kilometri distanță de părinți, Silvia a avut grijă de mine, mi-a îndrumat pașii în viață, fiindcă atunci aveam doar 10 ani. Profesorii m-au ajutat ca să-mi dezvolt capacitățile, părinții julani ai colegilor de clasă nu m-au lăsat să mă depărtez de ceilalți, m-au întărit sufletește, au contribuit la dezvoltarea mea echilibrată, pot să spun că acolo m-am maturizat.

– Cum te-ai gândit să aplici la medicină în România?

Silvia: – În anii de liceu, am îndrăgit atât limbile străine cât și limba română, mi-a plăcut mica comunitate, am cunoscut foarte mulți oameni, am avut mulți prieteni, am simțit că sunt iubită aici și am cunoscut oameni care s-au lăsat să fie iubiți. Dintre aceștia, unii și-au continuat studiile la facultăți din România, așa că nu am plecat singură, deja erau mulți dintre elevii Liceului „Bălcescu” la facultăți în România.

(Continuare în pag. a 7-a)

ÎN LOC DE EDITORIAL

Florian Pittiș: Sfârșitul nu-i aici

Când necazuri te doboară
Și prieteni n-ai să-i strigi
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Și ce slăveai în taină
E ca și cum nu-ți explici
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Nu-i aici, nu, nu-i aici, nu
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Când oprit la o răscruce
Drumul nu ști s-âl prezici
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Când nu mai ai nici vise
Și nu știi cum să te ridici
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Nu-i aici, nu, nu-i aici, nu
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Când s-adună norii negri
Ploaia cade ca un brici
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Mângâiere n-ai, nu vezi acum
Mâini întinse de amici
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Nu-i aici, nu, nu-i aici, nu
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Pomul vieții crește mândru
Unde spiritul e viu
Luminează iar salvarea
Cerul gol și cenușiu.

Când orașele-s în flăcări
Mușunoaie de furnici
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Și când cauți în zadar un om
Printr-atâtea mii de venetici
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

Nu-i aici, nu, nu-i aici, nu
Ține minte, sfârșitul nu-i aici.

(Versurile lui Pittiș nu sunt originale,
ci au fost traduse din engleză, iar piesa aparține,
de fapt, lui Bob Dylan – Death Is Not the End.)

E timpul să salvăm generația următoare...

„Vom vesti neamului de oameni care va veni laudele Domnului, puterea Lui și minunile pe care le-a făcut”
(Psalmul 78:3)

Programul Alo!Copii a luat ființă în 2006, când Grain of Wheat International, în parteneriat cu Centrul Creștin Aletheia Timișoara au decis să lucreze în parteneriat pentru o misiune așa de importantă cum este evanghelizarea și ucenicizarea copiilor. De aceea, misiunea noastră este să evanghelizăm copiii din România, în colaborare cu bisericile locale, printr-o rețea de lucrători instruiți, motivați, având acces la resurse noi și relevante pentru derularea unei lucrări evanghelice. Încercăm ca, prin cât mai multe metode, cât mai creative și relevante în același timp, să ajungem cu Evanghelia peste tot unde sunt copii.

Echipa Alo!Copii este compusă din 3 membri de bază, la care se adaugă zeci de voluntari din toată țara.

Pilonii lucrării noastre sunt biserica locală, copiii, lucrătorii cu copiii și organizațiile partenere. În primul rând, încercăm să îngrijim viața spirituală a copiilor, apoi avem programe care sunt adresate lucrătorilor cu copiii din biserici sau alte organizații, și apoi încercăm să ajungem și la părinții acestor copilași. Programul Alo! Copii vine în completarea ofertei bisericilor locale în ce privește aducerea copiilor în Împărăția lui Dumnezeu. Așadar, acest program nu dorește să înlocuiască școala duminicală, ci dorește să se adauge la programele oferite de biserica locală prin oferirea de noi contexte de evanghelizare și ucenicizare în special a copiilor din comunitate, cei care în mod regulat nu vin duminicile la biserică. Astfel că încurajăm biserica locală să deruleze aceste programe în alte zile și ore decât școala duminicală, tocmai pentru a include și copii din comunitate.

Lobby-ul derulat în cadrul bisericilor pentru ca acestea să ia în serios educația spirituală a copiilor și să știe cum să facă acest lucru eficient cuprinde mai multe materiale video, dar

Alo!Copii România

Un program de **evanghelizare** și **ucenicizare** a copiilor pentru biserica locală ce oferă:

Instruiri și conferințe tematice și o **rețea online** pentru lucrători

Copiii Contează
RETEAUA ONLINE A LUCRĂTORILOR CU COPIII
www.copiiiconteaza.ning.com

Resurse pentru lucrare prin editura

One Way Romania
www.onewayromania.ro

Website interactiv pentru copii

Alo!Copii
www.alocopii.ro

și cartea Salvează Generația Următoare, în care este descris pe larg rolul Bisericii în câștigarea tinerei generații pentru Hristos.

Așadar, în lumina reflecțiilor noastre sunt copiii și preadolescenții. Ne-am stabilit acest segment ca

un ecou la mișcarea mondială care este compusă din multe organizații de pe toate continentele care spun în cor că vârsta cea mai prielnică pentru ca un om să audă despre Evanghelie și să rămână fidel ei este fereastra 4-14! În

această accepțiune, 72% dintre adulții prezenți în biserici sunt urmașii ai lui Hristos pentru că undeva între 4-14 ani s-au întâlnit cu Cuvântul și tot atunci au luat decizia de a-L urma pe Hristos.

Programul nostru conține sesiuni de pregătire a învățătorilor, conferințe naționale, toate acestea pentru a le insufla dragostea pentru copii și misiune în rândul acestora Departamentul special conceput de producere și distribuție a resurselor pentru lucrare se derulează în cadrul One Way România.

Credem că îngrijirea holistică a copilului este cheia spre o ucenicizare eficientă. De aceea, Alo! Copii are o rețea de 27 de cluburi evanghelice pentru copii în toată țara. Mai mult, pe lângă aceste cluburi pe baze regulate,

mai desfășurăm și tabere de vară și cluburi biblice de vacanță. Pentru a veni în întâmpinarea bisericilor locale unde aceste cluburi se derulează, am lansat o serie de patru volume de lecții biblice intitulate Copiii Împărăției, ce se întinde pe doi ani de lucru. Astfel că, orice echipă locală poate să acopere o perioadă lungă de ucenicizare a copiilor din biserica lor.

În 2014, am avut bucuria să numărăm aproape 3000 de copilași care au participat la acțiunile noastre. De asemenea, dorim să mulțumim lui Dumnezeu pentru voluntarii programului, care fac ca mare parte din aceste acțiuni să existe. Parteneriatele cu organizațiile de profil au adus întotdeauna un rod benefic lucrării precum și lucrătorilor implicați.

Copiii trebuie să își ocupe mintea cu lucrurile lui Dumnezeu nu doar la biserică. De aceea, programul Alo!Copii a lansat primul website creștin interactiv dedicat copiilor. Secțiunile multiple cu variate subiecte video și povești pot transforma orele copiilor petrecute la calculator în ceva folositor. Invităm toți copilașii să viziteze www.alocopii.ro/kidz.

(sursa: Alfa Omega Tv Magazin)

Strângere de donații pentru copiii orfani din România

Tinerii Bisericii Baptiste din Micherechi organizează și anul acesta strângere de donații pentru copiii orfani de la Casa „Speranței” din Ineu de Criș.

Sunt așteptate orice donații (haine, jucării, alimente, articole cosmetice, șampon, gel de duș, deodorant, periută, pastă de dinți, detergenți), care vor fi duse la sfârșitul lunii august copiilor din România.

Cei care doresc să contribuie la această lucrare o pot contacta pe organizatoarea **Maria Martin** la numărul de telefon: +3670/7797470. A.C.

Religiunea curată și neîntinată, înaintea lui Dumnezeu, Tatăl nostru, este să cercetăm pe orfani și pe văduve în necazurile lor, și să ne păzim neîntinați de lume.

Lansarea unui nou număr de „Conviețuirea”

Evenimentul cultural-științific Zilele Culturii Române la Seghedin din 11 iulie, ce a cuprins în programul său comemorarea *Proiectului de împăciuire româno-maghiară de la 14 iulie 1849* și o Conferință internațională reunind specialiști socio-umaniști, a constituit și cadrul festiv în care a avut loc lansarea numărului aniversar al publicației „Conviețuirea. Együttélés”.

Fondată în anul 1997, Revista românilor din Seghedin, cum se subintitulează, a fost relansată într-o nouă serie anul trecut, fiind editată de către Catedra de Limba și Literatură Română a Universității din Seghedin și Autogovernarea Naționalității Române din Seghedin în colaborare cu Asociația Culturală a Românilor din Seghedin. Colectivul redacțional îi are în frunte pe *prof. univ. dr. Gheorghe Petrușan* ca editor responsabil și *conf. univ. dr. Mihaela Bucin* ca redactor responsabil, din colegiul de redacție făcând parte *lect. univ. dr. Elena-Tia Sandu*, *lect. Maria*

Gavra și *lect. univ. dr. Petru Weber*. Numărul nou apărut aniversează 65 de ani de funcționare a Catedrei de Limba și Literatură Română din cadrul Facultății „Juhász Gyula” a Universității din Seghedin.

Volumul, coordonat de Elena Sandu, cuprinde lucrările Conferinței internaționale *Triplex Confinium Linguae Daco-Romane* a cadrelor universitare din Banatul istoric (Seghedin – Timișoara – Belgrad), lansarea sa la sfârșitul anului universitar încheind în aceeași notă festivă sărbătorirea uneia dintre cele mai vechi catedre de limba română din Europa. În alocuțiunea sa de deschidere, decanul facultății, *prof. dr. Marsi István*, a evidențiat importanța misiunii catedrei de a instrui profesori indispensabili în cadrul învățământului de minoritate. În cuvântul său introductiv, profesorul Gh. Petrușan, decan de vârstă al catedrei și conducător al acesteia timp de câteva decenii, un adevărat *spiritus rector* al comunității românești din Ungaria, a

prezentat etapele semnificative ale istoriei catedrei, atrăgând atenția asupra faptului că „Viitorul unei comunități naționale depinde în primul rând de viitorul instituțiilor minorității respective”. Cele peste 100 de pagini ale numărului aniversar găzduiesc 16 articole de specialitate, majoritatea referitoare la studiul și predarea limbii române ca limbă maternă a diasporei istorice, dar și ca limbă străină predată în spațiul european.

Coperta din spate a revistei reproduce *Diploma aniversară* bilingvă, semnată de șefa Catedrei, *conf. univ. dr. Mihaela Bucin*, organizatoarea evenimentului, și cuprinde un citat, menit să ne facă să reflectăm, din Eftimie Murgu (1805–1870), avocat, profesor, revoluționar pașoptist, care a studiat la Seghedin: „Orice persoană morală este obligată, conform legii naturale, la autostimare, aceasta constituind prima justificare a culturii, virtuții și fericirii”.

Lect. dr. Elena Sandu

Vizită de prietenie la Snagov

Din anul 1999, comuna Snagov de lângă București este orașul înfrățit al localității Șercad, din județul Bichiș, Ungaria. În tot acest răstimp de un deceniu și jumătate de colaborare, reprezentanții comunităților din cele două localități se vizitează reciproc, fac schimb de experiențe și participă la diferite manifestări culturale. În vara aceasta, le-a venit din nou rândul celor din Șercad să viziteze Snagovul.

Astfel, la invitația primarului din Snagov, între 6 și 10 iulie, delegația din Ungaria alcătuită din consilieri locali și membri ai autogovernării românești, în frunte cu primarul localității *dr. Mokán István*, vice-primarii și conducătorii cluburilor din localitate au fost invitații partenerilor din Snagov. Pe parcursul șederii în România, delegația din Șercad a avut parte de vizitarea mai multor obiective turistice, mănăs-

tiri, a vizitat Salina Slănic Prahova, Palatul Regal de la Snagov și a făcut o plimbare cu vaporul pe lacul Snagov. Din program nu a lipsit nici o vizită în capitala României, la București, unde seara s-a sfârșit cu o masă prietenească la „Carul cu bere”, ne-a informat *Ioan Tath*, președintele Autogovernării Românești din Șercad, care a făcut și el parte din delegația șercădanilor.

A.B.

Sziget 2015, Insula Libertății

Festivalul Sziget 2015 este unul dintre cele mai importante festivaluri internaționale, un loc popular de întâlnire pentru fani din toate colțurile lumii. Ediția din acest an va avea loc între 10 și 17 august, în aceeași locație – binecunoscuta insulă Óbudai din inima Budapestei – iar prețurile билетelor sunt

foarte apropiate de cele ale ediției trecute. Firma e prezentă din anul 2002 și în afara granițelor. În acel an a organizat „Festivalul Félssziget”, prima dată la Târgu Mureș – în zona caselor de odihnă – pe peninsula râului Mureș, care în scurt timp a devenit cel mai popular eveniment de distracție (al României). Aici au

posibilitate să se prezinte formații și soliști maghiari mai ales din Ungaria și din Transilvania. În lunile cele mai plăcute ale verii, timp de o săptămână, aproape 1000 de programe îi așteaptă pe tinerii care sunt în vacanță și pe adulții îndrăgostiți de muzică, sosiți din cele mai diferite regiuni ale Europei și nu numai. Încă 21 de nume noi au primit „viză de concert” pentru Sziget, Insula Libertății. Printre acestea se regăsește una dintre cele mai apreciate trupe britanice, Foals și unul dintre cei mai talentați și amuzanți performeri ai scenei pop actuale, Kings of Leon. În plus, talentatul Avicii, fascinantul Robbie Williams, dinamicii Kasabian live și mulți alții. Săptămâna non-stop de distracție este din nou garantată, în acest an, între 10–17 august, la Budapesta.

Gh. Berényi

Pe scurt...

JULA

Galeria de expoziție a Hotelului Elizabeth din Jula găzduiește de la 1 august expoziția de goblen, semnată *Anca Becan*. Autoarea acestor lucrări a făcut o pasiune pentru lucrul minuțios cu firele colorate, care să redea portrete, naturi statice, peisaje, fragmente de viață, care au inspirat-o de-a lungul timpului. Expoziția va rămâne deschisă până la 30 septembrie 2015.

MICHERECHI

În perioada 3–7 august se va desfășura la Casa de Cultură „Gheorghe Dulău” din Micherechi o nouă ediție a taberei de dansuri populare. Programul taberei va fi organizat de Asociația de dansuri populare „Gheorghe Nistor”. Tinerii și copiii participanți la tabără vor învăța dansuri populare românești micherechenești sub îndrumarea coregrafului Zoltán Patyi.

CHITIGHAZ

În perioada 14–16 august va avea loc cea de-a 9-a ediție a Festivalului Pogăcelelor din Chitighaz. Pentru această sărbătoare, chitighăzenii au posibilitatea să participe la concursuri în mai multe categorii: pentru concursul de gătit, „Pogăcița anului” și de „sculptură din aluat” termenul limită de înscriere este data de 3 august. Paralel cu festivalul satului, Autogovernarea Românească din localitate organizează și Ziua Românilor din Chitighaz, astfel o zi a festivalului va fi onorată de mai multe echipe și ansambluri de muzică și dansuri populare românești.

MICHERECHI

Consiliul Local Românesc organizează în zilele de 14–15 august ediția a XIII-a a Festivalului Castraveților. Vizitatorii sunt așteptați cu un bogat program cultural în cadrul căreia vor avea loc concerte de muzică ușoară, de muzică populară și de petrecere. Festivalul va avea ca locație de desfășurare parcul din centrul satului, de unde nu vor lipsi mâncărurile gustoase, berea rece, toboganele și alte jocuri distractive pentru copii. La sărbătoarea recoltei, producătorii de castraveți sunt invitați să participe la concursul „Cel mai mare și cel mai ciudat castravete”. Producătorii se pot înscrie pentru concurs la primărie, la *Gyula Kiss*, până pe 15 august, orele 14.00.

Cum a început Habarnam să scrie poezii

Neizbutind să ajungă pictor, Habarnam hotărî să devină poet și să scrie versuri. Cunoștea un poet care locuia pe strada Păpădiilor. Numele lui era Tăbăltoc, dar, după cum se știe, tuturor poezilor le plac numele frumoase. De aceea când Tăbăltoc a început să scrie poezii, și-a ales un alt nume, și-a zis Floricică.

Într-o zi Habarnam a venit la Floricică și i-a spus:

– Ascultă, Floricică, învățăm și pe mine să fac versuri. Vreau să fiu și eu poet.

– Dar ai talent pentru asta? întrebă Floricică.

– Desigur, am. Sunt foarte înzestrat, i-a răspuns Habarnam.

– Trebuie să verificăm, spuse Floricică. Știi ce înseamnă rimă?

– Rimă? Nu știu.

– Rimă este atunci când două cuvinte au terminații asemănătoare, îl lămură Floricică. De exemplu: rață – dimineață, prăjitură uscată – înghețată. Ai înțeles?

– Am înțeles.

– Ei, atunci spune-mi o rimă pentru „toiag”.

– Covrig, răspunse Habarnam.

– Păi, ce fel de rimă-i asta: toiag – covrig? Cuvintele astea nu rimează defel!

– De ce nu rimează? Doar amândouă se termină la fel.

– Nu-i de-ajuns, spuse Floricică. Trebuie ca aceste cuvinte să se asemene în așa fel încât să iasă ceva armonios. Uite, ascultă: toiag – moșneag, visare – lumânare, hârtie – pălărie.

– Am înțeles, am înțeles,

strigă Habarnam. Toiag – moșneag, visare – lumânare, hârtie – pălărie! E grozav! Ha ha ha!

– Ei, acum găsește o rimă pentru „câlți”, spuse Floricică.

– Mâlți, răspunse Habarnam.

– Ce-s aceia „mâlți”? se miră Floricică. Există un asemenea cuvânt?

– Dar ce, nu există?

– Bineînțeles că nu există.

– Ei, atunci „bâlți”.

– Ce mai sunt și „bâlții” ăștia? se miră din nou Floricică.

– Ei, asta-i când cobâlțai ceva, atunci se fac „bâlți”, lămură Habarnam.

– Numai minciuni spui, zise Floricică, nu există un asemenea cuvânt. Trebuie alese doar cuvinte care există, nu niște născociri.

– Și dacă eu nu pot alege alt cuvânt?

– Înseamnă că n-ai talent pentru poezie.

– Ei, atunci găsește tu o rimă pentru călți, răspunse Habarnam.

– Îndată, se învoi Floricică.

El se opri în mijlocul camerei, își încrucișa brațele

pe piept, înclină capul spre un umăr și începu să se gândească. Apoi își răsturnă capul pe spate și iar se gândi, fixându-și privirea în tavan, după aceea își prinse bărbia în mâini și continuă să se gândească uitându-se în podea. În sfârșit începu să se plimbe prin cameră mormăind încet, pentru sine:

– Câlți, vâlți, dâlți, nâlți, sâlți, mâlți... Mormăi astfel multă vreme, apoi spuse: La naiba! Ce cuvânt mai e și ăsta? Nu rimează cu nimic!

– Ai văzut? se bucură Habarnam. Chiar tu folosești cuvinte care nu rimează cu nimic și mai spui că eu sunt lipsit de talent.

– Ei, bine, ești talentat, foarte talentat, dar lasă-mă în pace! spuse Floricică. A început să mă doară capul. Scrie în așa fel încât să aibă înțeles și rimă, și gata poezia.

– Oare e chiar așa de simplu? se miră Habarnam.

– Bineînțeles că e simplu. Principalul e să ai talent.

Habarnam s-a dus acasă și îndată s-a apucat să scrie poezii. A hălăduit toată ziua prin cameră, a privit când în podea, când în tavan, s-a prins și cu mâinile de bărbie și tot mormăia câte ceva pentru sine. În cele din urmă poeziile au fost gata și el vorbi:

– Ascultați, fraților, ce poezii am făcut eu.

– Să auzim, să auzim, despre ce sunt poeziile? se interesară cu toții.

– Poeziile sunt despre voi, mărturisi Habarnam. Iată, întâi una despre Știetot:

*Știetot se plimba-n ploaie
Și-a sărit peste o oaie.*

– Cum? strigă Știetot. Când am sărit eu peste o oaie?

– Ei, asta-i așa, doar în poezie, pentru rimă, ne lămură Habarnam.

– Vasăzică, din pricina

rimei o să născocesci fel de fel de minciuni despre mine? își ieși din fire Știetot.

– Desigur, răspunse Habarnam. Ce nevoie am să născocesc lucruri adevărate? Adevărul nu trebuie să fie născocit, el există oricum.

– Dacă mai încerci, o să-ți arăt eu de ce trebuie să născocesci lucruri adevărate! îl amenință Știetot. Să vedem ce-ai mai născocit despre alții?

– Iată, ascultați acum despre Grăbilă, spuse Habarnam:

*Grăbilă, flămând cât zece
Nghiți un fier de călcat rece.*

– Fraților! țipă Grăbilă. Ce-a născocit ăsta despre mine? N-am înghițit nici un fier de călcat rece.

– Nu mai țipa, i-a răspuns Habarnam. Am spus și eu așa, doar pentru rimă că fierul de călcat era rece.

– Dar eu n-am înghițit nici un fier de călcat, nici rece, nici fierbinte! strigă Grăbilă.

– Păi, nici eu nu spun că ai înghițit unul fierbinte, așa că liniștește-te, răspunse Habarnam. Iată, ascultați poezia despre Probabil:

*Probabil sub pernă are
O brânzoaică dulce, mare.*

Probabil se apropie de patul său, se uită sub pernă și spuse:

– Minciuni! Nu-i nici o brânzoaică aici.

– Nu te pricepi deloc la poezie, răspunse Habarnam. Asta e un fel de a spune, doar așa, pentru rimă, că se află, dar de fapt brânzoaică nu se află acolo. Uite, am mai făcut o poezie și pentru Pilulă!

– Fraților! strigă doctorul Pilulă. Trebuie să oprim bătaia asta de joc! Oare o să ascultăm, liniștiți, toate minciunile lui despre fiecare?

— Ajunge! strigară cu toții. Nu mai vrem să as-

cultăm! Astea nu-s poezii ci niște scorneli nerușinate.

Dar Știetot, Grăbilă și Probabil strigau:

– Lăsați-l să citească! O dată ce-a citit despre noi, să citească și despre alții.

– Nu-i nevoie! Noi nu vrem! strigau ceilalți.

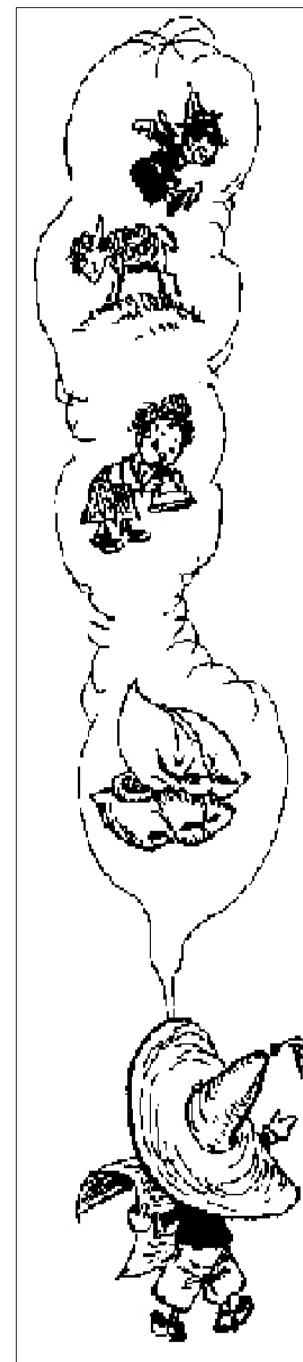
– Ei, dacă voi nu vreți, atunci o să mă duc să le citesc vecinilor, spuse Habarnam.

– Cum? răcniră cu toții. Să te duci să ne faci de râs și față de vecini? Încearcă numai! Că după aceea nu mai ai ce căuta acasă.

– Ei bine, fraților, n-o să mă duc, se învoi Habarnam. Dar să nu mai fiți supărați pe mine.

De atunci Habarnam hotărî să nu mai scrie poezii.

**Autor: Nicolai Nosov
Desene: A. Laptev**

Sulina, un loc minunat!

Pe data de 6 iulie am pornit cu copiii din școala din Micherechi și cu copiii din Bătania spre mare. Cu toții eram foarte emoționați chiar dacă am știut că drumul va fi foarte lung și obositor. Am călătorit mai mult de 16 ore, apoi am mers cu vaporul 3 ore. Tabăra aceasta este lângă Marea Neagră, în județul Tulcea. Luni am ajuns la cazare, unde ne-am odihnit după care am avut o întâlnire cu conducătorii taberei despre regulament. Grupul din Micherechi a fost însoțit de către profesoarele: Anica Solcan și Maria Martin. Dănele au avut grijă de noi și au fost foarte drăguțe. În tabără, copiii au avut mai multe posibilități sportive: fotbal, baschet, volei și tenis de masă. Au fost diferite concursuri unde au participat mulți copii talentați.

Marea era excelentă, era un peisaj perfect minunat, care m-a lăsat fără cuvinte. Aproape în fiecare zi am mers la mare, unde ne-am simțit foarte bine, și ne-am bucurat pentru că am fost împreună cu prietenii într-un loc atât de frumos. Ne-am împrietenit cu copiii din Bătania, am făcut cunoștințe și cu copii din alte țări.

M-am simțit foarte bine la Sulina, mă bucur că am fost la mare cu prietenii și sper că o să mai am șansa să merg în excursie într-un loc atât de minunat.

Lidia Miron, Micherechi

Surorile doctorițe Cardoso își dedică viața vindecării oamenilor

De vorbă cu dr. Silvia Cardoso Bánhegyi, anesteziolog
și dr. Olga Cardoso, medic pediatru în Bichișciaba

(Urmare din pag. 3-a)

Din cauza limbii, primii ani de facultate au fost foarte grei, dar după ce am avansat la română, din anul trei nu am mai avut probleme. După facultate, m-am întors acasă la familie, cu toate că m-am simțit foarte bine în România, și din fericire, nu mi-am întrerupt toate relațiile de acolo, deoarece soțul meu e din orașul Satu Mare, așa că ne întorcem des la părinți acasă și mai facem vizite și la foștii colegi.

– Când am intrat în contact telefonic cu tine, Olga, erai în serviciu la spital, se auzeau plânsete de copii din cabinetul medical al spitalului din Bichișciaba. De ce ai ales tocmai specialitatea de pediatrie?

Olga: – Pentru că, după părerea mea, pe jumătate încă și eu mă simt copil. Știu să mă bucur de unele lucruri, știu să zâmbesc, știu să gândesc cu minte de copil. Prin ei am cunoscut ființa cea mai pură din lume. Bineînțeles, la început este greu să fii acceptată, dar pentru mine acest pas este o provocare, mă străduiesc să le sporesc încrederea și să-mi accepte ajutorul, ca să-i vindec. Din păcate, situația nu totdeauna este cea mai roz, dar după două-trei întâlniri, se reîntorc cu zâmbetul pe buze. Aceste mici gesturi, un zâmbet, un desen alcătuit cu mâna lor sunt semnele cele mai

importante prin care își exprimă recunoștința față de munca noastră, pentru că i-am scos din ceva ce e rău, din suferință. Fiecare mesaj îmi dă un impuls de energie. În timpul practicii am avut norocul să cunosc relația care există dintre bolnav și medic, dar în cazul copiilor această relație este totdeauna mai sinceră, necondiționată și nu o poate înlocui nimic.

– Ai ales să studiezi la Facultatea de Medicină din Dobrițan și nu ai urmat calea pe care a ales-o Silvia, să studiezi în România. De ce ai ales facultatea din țară?

Olga: – Din clasa de liceu au plecat mai mulți prieteni la facultăți din România, dar fiindcă rezultatele admiterilor la facultățile din România au fost afișate mai târziu, mi-am depus dosarul de admitere la medicina din țară, iar pentru că am fost admisă din start, nu mi-am mai pus întrebarea. Am început studiile universitare la Dobrițan exact în anul când Silvia a terminat deja la Cluj, așa că România nu a însemnat o atracție pentru mine.

– Mai păstrați legătura cu comunitatea românească, cu liceul, cu diriginta sau chiar cu colegii de clasă?

Silvia: – Am avut-o ca dirigintă pe Florentina Oltean, iar cu câțiva colegi de clasă întrețin și azi o legătură prietenească. Doresc să amintesc că amândouă

am făcut parte din Corul românesc „Pro Musica” din Iula, iar în urmă cu câțiva ani am fost invitate la o serbare de Crăciun să fim împreună cu vechii membri ai corului. Am avut parte de o seară de neuitat. Relația cu comunitatea românească din Ungaria este vie, și dacă timpul și posibilitățile ne permit atunci luăm parte la programe culturale românești. De exemplu, anul trecut am admirat cu mare bucurie la Muzeul județean „Munkácsy Mihály” din Bichișciaba deschiderea expoziției domnului Ștefan Oroian.

Olga: – În primii doi ani am avut-o ca dirigintă pe doamna Maria Oroian, iar în ultimii doi ani de liceu, pe profesoara Mariana Oros Martin. Am rămas prieteni cu acei colegi de clasă care au devenit medici: Ioan Ruja, Gheorghe Roșu, Monica Hajduk și Anica Kákcó.

– După părerea ta, care sunt satisfacțiile meseriei de medic?

Silvia: – Meseria de medic este una foarte frumoasă dar și foarte grea. Este mai mult decât o meserie. Îți trebuie multă ambiție pentru a reuși, trebuie să-ți placă lucrul cu oamenii și să lucrezi cu drag. Este ceva unic și nu oricine poate să o facă, dar dacă o iubești poți spune că „a meritat” să alegi această cale în viață.

A.C.

**Totul a început
din curiozitate**

Mirela Jivan este orginară din Arad, și din 2010 s-a stabilit cu familia în localitatea Bătania din județul Bichiș. Actual dispune de o mică afacere „Okolila”, prin care a avut mai multe ateliere și întâlniri de specialitate la Arad și Timișoara. Aceste ateliere sunt locul unde întrebările legate de produsele cosmetice bio își găsesc răspuns. Interlocutoarea noastră este un om care e implicat de mult timp în domeniul acesta, a călătorit mult prin lume, iar obiceiul de a cerceta înainte de a crede i-a ajutat să fie informată și educată în legătură cu ceea ce folosește pentru ea și familia sa să se îngrijească cât mai sănătos.

„La mine totul a început cu întrebările. Sunt o fire foarte analitică. Când nu am răspunsul la întrebări atâta citesc până găsesc ceea ce mă interesează, iar din punctul meu de vedere răspunsurile trebuie să fie viabile. Normal că-ți pui niște întrebări având tangență cu zona cosmetică și întreținere, și participând la niște târguri, cum e cel de la Bologna de exemplu, cel mai mare târg din Europa pe parte de cosmetice, unde am stat o săptămână și am văzut o grămadă de lucruri frumoase și interesante. La început întrebările mari au fost pe o parte legate de compoziția produselor. Așa cum v-am întrebat și pe dumneavoastră! Să ai 5 ml de cremă și să o transporti la -20 de grade sau la +40 de grade și să-și păstreze stabilitatea, aromele și compoziția naturală, deci e clar că este chimie pură, aici nu mai discutăm de produs natural, cu toate că la foarte multe pe etichetă scrie produs natural. Pe de

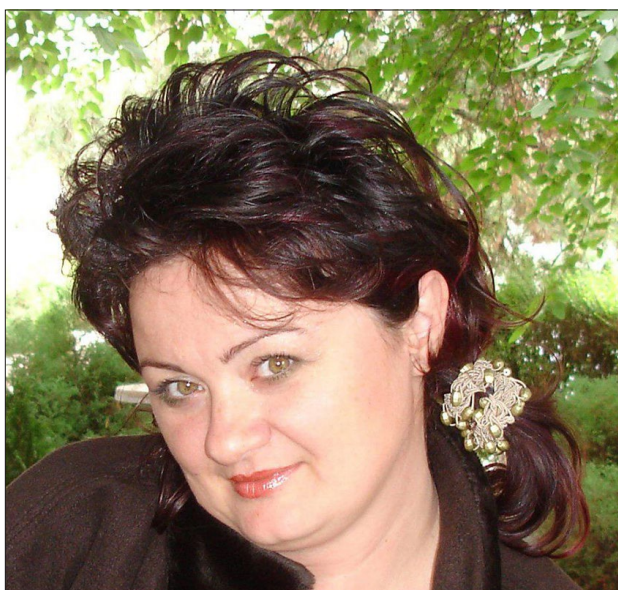
Sănătatea, cel mai scump dar*Interviu cu Mirela Jivan din Bătania*

Pentru a încerca să excludem chimicale cancerigene care ne agresează organismul în fiecare zi, nu ar mai trebui să ne îngropăm capul în nisip și să ne prefacem că nu ne interesează ce efecte pot avea acestea asupra noastră și asupra copiilor noștri, ci să încercăm să facem o schimbare. Este evident faptul că toate fardurile din comerț, șampoanele de păr, de baie și mai ales cremele, rujul, care ajunge pe buze și este mai apoi „mâncat”, fiind preluat de sânge în tot corpul, ne infectează zilnic organismul puțin câte puțin. Asta înseamnă că este foarte folositor să verificăm ingredientele conținute de produsele pentru îngrijirea zilnică. Ce putem face să ne ferim pe cât se poate de acestea? Este o întrebare pe care și-a pus-o cu ani în urmă și interlocutoarea noastră Mirela Jivan din Bătania, dar la care dânsa a găsit răspunsurile.

altă parte a fost important ca să afle copiii noștri niște lucruri esențiale pentru sănătatea lor”, ne-a mărturisit doamna Jivan.

**Produse care
ne otrăvesc organismul**

– Vom povesti puțin despre o schimbare posibilă care se poate face atunci când vine vorba despre produsele cosmetice pe care le folosim zilnic. Substanțele nocive, cancerigene, se găsesc peste tot și sunt aproape imposibil de evitat. Ne bombardăm zilnic organismul cu zeci de tipuri de chimicale cancerigene, fără să ne gândim la asta sau chiar fără să ne dăm seama. Făcând un bilanț rapid asupra numărului de produse folosite zilnic de o femeie, rezultatul te pune pe gânduri: pasta de dinți, săpun, șampon, balsam, mască de păr, cremă de față, fixativ, spumă de păr, cremă de corp, gel de duș, lac de unghii, rimel, fond de ten, fard de pleoape, fard de obraz, ruj, detergent de vase, detergent de rufe, balsam de rufe, produse de menaj pentru baie și bucătărie și lista poate continua. Pielea este cel mai mare organ al nostru. Prin piele absorbim toate substanțele, care ajung apoi direct în sânge, spre deosebire de

substanțele ingerate, care sunt filtrate mai întâi de organele interne, iar abia după aceea ajung în sânge. Putem spune, deci, că substanțele absorbite prin piele sunt mai periculoase decât cele ingerate. Așadar, este de o importanță maximă să ne îngrijim și de acest aspect al vieții noastre, și să ne intereseze ce conținut au produsele de uz zilnic. Trebuie să fim atente, mai ales, la ce produse folosim pentru bebeluși și copii. Noi facem alegerile în locul lor

și nu cred că este normal să-i otrăvim cu bună știință și să-i expunem la diverse riscuri de boli și chiar de modificări ale ADN. Ce este important este faptul că pe copii trebuie să-i educăm în această privință și de aceea m-a atras mai mult partea de educație decât cea comercială. În zona de educație aș vrea să mă duc preponderent și mai departe.

Să ne educăm tinerii
– Ceea ce pe mine m-a

tentat foarte tare este transmiterea informației, metodele și câteva tehnici de bază. Despre acestea am întocmit și niște cursuri de preparare a produselor și broșuri pentru cursuri. Am avut curs de preparare a produselor cosmetice bio la Timișoara și Arad, și au fost de mare succes. Cei care au fost la cursuri sună ulterior și acum să comande produse. Eu consider că este important să se știe cum se face o emulsie, un ser, cum se face un săpun, un ulei de corp și cum să lucrezi cu ele. Acestea sunt niște tehnici de bază și se poate particulariza în funcție de fiecare ce probleme are și ce vrea să-și facă. Deoarece m-am stabilit în Bătania, probabil o să petrec aici mai mult timp și de aceea m-aș bucura dacă aș reuși să primesc aici măcar un cerc la școală. Prin Antonia, fetița mea, care este elevă la școala generală românească din Bătania, am încercat să pomenesc despre aceste lucruri. Ar fi vorba de un cerc unde tinerii ar putea să învețe anumite lucruri utile. Automat, educându-i în direcția aceasta, informația ajunge la vârsta la care trebuie. Sunt lucruri care țin de mai mulți factori care se întrepătrund, este chestie de întreținere, de nutriție, de educație, de conduită, informații pe care eu consider că ar trebui să le aibă un copil la vârsta de 13-14 ani. Curiozitatea inocentă a copilăriei face ca orice lucru să fie înțeles mult mai ușor. Este momentul să le dăm tinerilor șansa de a fi atenți la anumite lucruri, să-i prevenim în această direcție.

A.B.

Florile și uleiul de lavandă au o mulțime de beneficii și pot trata foarte multe afecțiuni. Relaxează, vindecă insomnia și anxietatea, are proprietăți antidepresive, ameliorează problemele respiratorii. Uleiul esențial este folosit și ca remediu natural pentru problemele respiratorii cum ar fi astmul, bronșita, tusea și congestia. Calmează durerile musculare, vindecă boli digestive și multe altele.

Viața la sălașul de odinioară al familiei lui Ștefan Șipoș din Chitighaz

După ce într-un articol de anul trecut, publicat în „Foaia românească” am făcut cunoscut că un consătean al nostru, Ioan Ardelean, a întocmit harta sălașelor din jurul Chitighazului, tot mai mulți oameni și urmași ai acestora și-au recunoscut sălașele de odinioară ale familiei lor.

Verișoarele Maria Rotyis Istin (Manyó) și Valeria Megyeri Hargittai m-au sunat la telefon că au găsit locul sălașului pe hartă cu numele bunicilor. Le-au revenit în minte amintirile despre anii petrecuți la sălaș. Vorbind cu ele mi-au arătat fotografii despre clădirea, despre gospodăria de pe vremuri și documente din 1914, contracte de vânzare-cumpărare și un caiet de 16x9,18 cm cu 26 de pagini scrise. Cu ajutorul acestor documente și reamintiri ale martorilor despre acest mod de viață, cu oameni sărguincioși, am acum posibilitatea să largesc cercul informațiilor despre viața de la sălaș.

*

Proprietarul sălașului a fost Ștefan Șipoș (alu Șipoș). Numele familiei se folosea și ca nume de poreclă. Acesta s-a născut la 31 ianuarie 1907 și a murit în 1987. În urma lui Ștefan Șipoș a rămas un caiet cu amintiri, notate de el. Printre notițele lui, pe două foi separate scrie următoarele în legătură cu căsătoria lui: „M-am însurat în anul 1924, în august 19, și m-am împreunat la biserică în 1925, în februarie.”

Soția s-a numit Sofia Nicula (alu Țule), născută în 1904, decedată în 1975: „Cu

dragă soția mea am trăit la olaltă 51 de ani”, a scris în caiet după ce a decedat soția.

Viața lor comună a început la casa părintească. Cu timpul au economisit atâția bani că și-au construit un sălaș. Din caietul de amintiri reiese că sălașul l-a construit în 20 iulie 1942, din pereți din pământ bătut. Scrie că la bătătură a cheltuit 4,80 de pengăi, și la maieștri 50 de pengăi, ei au așezat „hăizașul” din grinzele, leături și „cirip”. Aceste sălașe din jurul satului erau îngrijite, văruite, aici fiind o viață cu multă muncă cu prosperitate.

Dintre cele două nepoate, Maria (Manyó), că așa o cunoaștem în sat, a stat mai mult la sălaș cu bunicii. Am depănat împreună amintiri frumoase.

– Cum îți amintești despre vremea petrecută la bunici?

– Parcă și acum văd șirul sălașelor cu case îngrijite, cu pomi de vișini. Mi-a plăcut să stau la bunici că întotdeauna m-au primit cu dragoste și am auzit de la ei vorbe bune, am văzut sârguința lor, ca să fie toate în ordine în gospodărie.

– Ce oameni au fost ei fizicește și sufletește?

– Bunicul a fost un om înalt, la statură avea o ținută falnică, cu inimă dreaptă, cu vorbă frumoasă și cu sfaturi bune, iubindu-și fetele și nepoatele ca ochii din cap. Bunica era ca o cloșcă care ținea împreună puii, ea s-a îngrijit de familie, a crescut cele două fete, pe Maria 1926 și pe Sofia 1929. A făcut toate lucrurile din jurul casei, gătea mâncăruri bune, bătea unt, pregătea smântână și „scoacă”. De la mama știu că atunci când bunicul a luptat în al Doilea Război și a căzut ca prizonier toate treburile le-au făcut cele trei femei, bunica cu fetele. Au îngrijit animalele, caii, vacile, porcii, păsările de curte, numite de ei „hoară”, tucе, pırce, găște, găini, rețe.

– În timpul copilăriei ai știut că unde, în ce parte se găsește sălașul?

– Când eram mai mică mergeam cu mama, mai târziu și singură sau cu verișana. A fost ușor să găsec drumul spre sălașul bunicilor, punct de sprijin a fost „drumul de fier” spre Medgyesegyháza, pornind de la gară urmând linia drumului am ajuns la sălaș. Partea aceasta se numea Farkashalom (Holumbu lupului). Acest duleu se numea „ogredoaie”, pe hartă era duleul XV. Aici au avut sălaș și gospodarii Ioan Selejan, Ioan Ardelean (Leșanu), Gheorghe Gros (Maieru), Gheorghe Honfi, familia Ciumpila, Petru Șipoș și Ștefan Șipoș.

Fotografiile și caietul cu cele înregistrate sunt în acord. Fotografiile ne arată o gospodărie bine formată, iar din caiet reiese cheltuiela gospodăriei, așa arată că a funcționat cu economie. Ștefan Șipoș totdeauna a grijit ca să nu cheltuiască mai mult decât i-a fost venitul. În anul 1938, pe 11 iulie, a cumpărat o căruță „cocie” cu 320 de pengăi. Animalelor din gospodărie le-au dat nume nu numai cailor și vacilor, dar și scroafelor. Ștefan Șipoș a scris numele cailor cu data când or fătat: „Iapa Trinca a fătat mână în 1935 27 martie, în 1938 19 februarie, în 1942 29 aprilie. Iapa Kedves în 1948

Mai multe imagini
în pag. a 12-a

16 aprilie, 1950 1 martie, 1953 27 martie. Iapa Csillag 1948, 1951.”

Vacile pe care le avea între 1934–53 le numea Florița, Zsuzsi, Marcia. Scroafele au primit nume: Murga, Creața, Mândra și a semnat în caiet când și câți purcești or fătat, numărul era între 6, 8, 11.

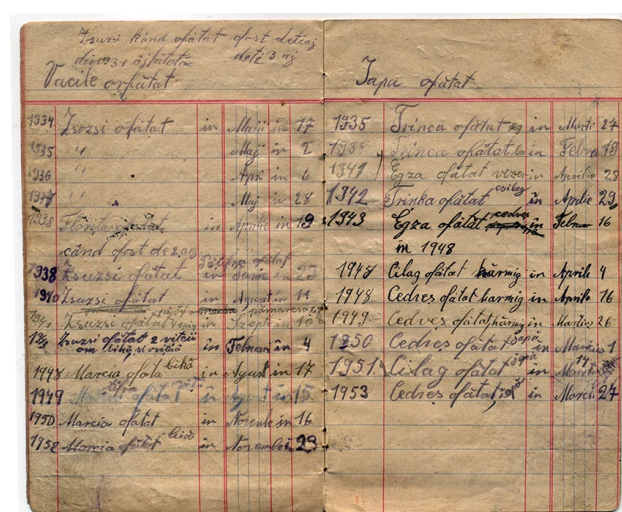
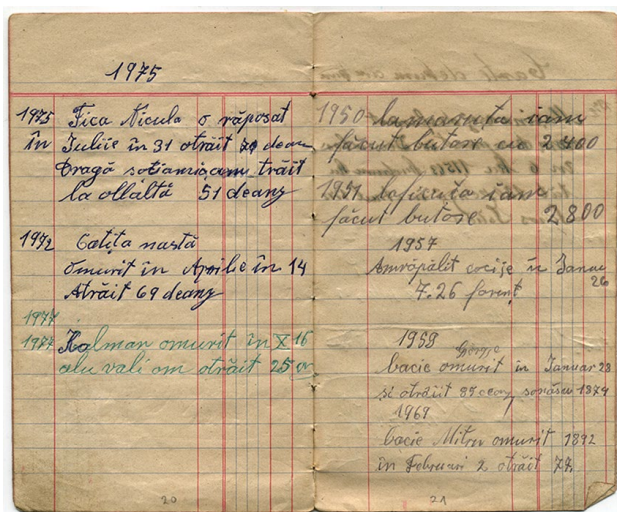
Pe lângă creșterea animalelor au cultivat pământ semănând grâu, porumb, în 1942 a cumpărat mașină de sfărmat cucuruz. Pentru hrănirea animalelor, ca să aibă destule cereale, în 1947 a „împrumutat” pământ pe arândă, 8 iuguri de la nană Sofie alu Părăscoi.”

Din documente și din amintirile urmașilor reiese o viață cu multă sârguință în gospodăria lui Ștefan Șipoș. Sălașul a asigurat traiul, existența familiei. Cu schimbările de după război, oamenii au avut speranța că și după anii 1960 pot

continua viața bazată pe economia familială din proprie putere. Dar cu formarea forțată a cooperativei și cu presiunea oamenilor de a subscrie intrarea în cooperativă, dăruind în comun pământul, caii, căruțele, proprietarii au fost nevoiți să părăsească sălașul și pământurile, s-a accelerat distrugerea acestui mod de viață, care a dus la urmă la prăbușirea și demolarea sălașelor din jurul satului Chitighaz.

Însă nu numai oamenii au avut pierderi, dar și satul, fiindcă forma de localitate întemeiată între 1860–1960, numită „két-beltelkes település”, s-a nimicit. Azi numai datorită lui Ioan Ardelean, care a întocmit harta sălașelor din jurul Chitighazului, mai știm că acest tip de localitate a existat.

Maria Sarca Zombai,
Chitighaz

Aradul vă invită la teatru de vară

Cea de-a treia stagiune estivală la Teatrul de Vară „Ethos” din Arad, din lunile iulie și august 2015, cuprinde spectacole teatrale, muzicale și balet, invitați fiind artiști români și din străinătate.

Primul spectacol din luna august este „Mă mut la mama”, o comedie tristă, o poveste veselă, optimistă, dar cu accente tragice, o buclă ruptă din viața de familie, a noastră, a tuturor, despre ceea ce ar putea însemna o familie fericită... Distribuția acestui spectacol, programat pentru seara zilei de 5 august, este formată din Adriana Trandafir, Andreas Petrescu și Gabriel Fătu.

Spectacolul „Un bărbat și mai multe femei”, în regia lui Bogdan Hușanu, îi va avea ca protagoniști pe Geo Constantinescu împreună cu Paula Chirilă, și va avea loc în seara de miercuri, 12 august. Spectacolul este o adaptare după Leonid Zorin, „care abordează într-o manieră comică, eternul conflict dintre bărbat și femeie, bazat pe

lupta pentru supremație în relațiile de cuplu”.

În seara zilei de miercuri, 19 august, la Teatrul de Vară a fost programat „În vizită la domnul Green”, de Jeff Baron, „un spectacol despre prejudecăți și lipsa de comunicare

ce poate determina suferințe dramatice”. Protagonisti vor fi Virgil Ogășanu și Tudor Istodor.

Stagiunea estivală 2015 se va încheia miercuri, 26 august, cu spectacolul „Cinema Paradiso”. Regizorul Marcel Stănciuc propune o selecție a celor mai frumoase pagini din creația lui Astor Piazzolla aranjate într-un buchet de melodii argentinene reliefate prin dans și poezie. Actrița Anca Sigartău, tenorul Andrei Lazăr, Alin Radu și Alina Mihai – soliști balerini ai Operei Naționale Române din Timișoara, sunt doar câteva dintre personalitățile artistice care vor evolua pe scena Teatrului de Vară „Ethos” în ultima seară din acest sezon.

Toate spectacolele sunt programate să înceapă la ora 20.30 și se vor desfășura în curtea Centrului Cultural Județean Arad, de pe strada Barițiu, nr. 16. Accesul publicului este liber la toate evenimentele incluse în programul estival al Teatrului de Vară „Ethos” din Arad.

Cât de veche este de fapt stomatologia

O măsea umană veche de 14.000 de ani prezintă urmele unei intervenții pentru tratarea unei carii, fiind astfel cea mai veche dovadă a practicării unei intervenții stomatologice din istorie, conform unui material publicat în ultimul număr al revistei Nature, informează CNET.com.

Arheologii au descoperit această măsea într-un sit din nordul Italiei în anul 1988, iar testele desfășurate recent au demonstrat că provine de la sfârșitul Paleoliticului Superior, având o vârstă estimată între 13.820 și 14.160 de ani. Stefano Benazzi, paleoantropolog la Universitatea din Bologna și co-autor al studiului despre această măsea, a recunoscut că oamenii de știință au remarcat urmele tratamentului stomatologic aplicat măselei abia la mai bine de 25 de ani după descoperirea sa.

Cercetătorii au observat o carie în măsea care conținea fragmente

de smalț dentar, fragmente ajunse în carie în urma aplicării unei forme primitive de tratament. Această intervenție a fost realizată înainte de moartea specimenului uman la vârsta de aproximativ 25 de ani, conform analizei altor fragmente osoase. Prezența acestor așchii sau fragmente de smalț în interiorul cariei demonstrează că oamenii de la sfârșitul Paleoliticului dețineau niște cunoștințe medicale de bază.

Oamenii de știință au încercat să reproducă această formă de intervenție medicală prin perforarea peretelui de smalț al unui molar

cu diferite instrumente primitive realizate din os, lemn sau cremene. Ei au ajuns la concluzia că acest tip de intervenție a fost realizată cu un instrument din cremene ascuțită. Inutil să adăugăm cât de dureroase erau aceste intervenții.

Înainte de această descoperire, recordul pentru cea mai veche practică stomatologică provenea din Neolitic, de acum aproximativ 6.500 de ani. În acest caz este vorba despre astuparea cariei de pe un canin cu ceară de albine. Acest canin a fost descoperit pe o mandibulă umană din Slovenia în urmă cu mai bine de un secol, conform LiveScience.

Un alt studiu publicat în anul 2006 de revista Nature indica descoperirea unor dovezi privind practicarea de foraje dentare în vestul Pakistanului în urmă cu 6.000 până la 9.000 de ani, cu instrumente realizate din piatră.

(Sursa: Agerpres)

GLUME

La ușa unui avocat bate cineva:

- Cine sunteți?
- Martorii lui Iehova.
- În ce proces?

– la ascultă, nevastă! Când vecinul nostru și-a luat frigider nou, ai insistat să ne luăm și noi unul la fel. Tot așa, când și-a luat telefon mobil. Dacă și-a schimbat tapetul, a trebuit să-l schimb și eu. Acum, că s-a recăsătorit, eu cum procedez?

– Dragă, mi-am cumpărat un costum de baie din trei piese.

- Trei piese!?
- Da, pălărie, ochelari și slapi.

– Iubitule, prietenul tău Petrică mi-a spus că arăt extraordinar!

– Dar despre prostie n-a spus nimic?

– Nu, despre tine n-am discutat!

– Felicitări, dragă, am auzit că te-ai măritat. Cum e?

– Foarte frumos! În fiecare seară ne plimbăm prin parc, luăm o barcă și mergem până în mijlocul lacului...

– Vai, ce romantic! Și?

– Din mijlocul lacului el se întoarce cu barca, iar eu înot.

– Atâta distanță! Dar nu ți-e greu?

– M-am obișnuit! E mai greu până ies din sac...

– Ce este milisecunda?

– Milisecunda este perioada de timp de când s-a făcut verde și până când te claxonează boul din spatele tău.

Soția își sună soțul și îl întreabă revoltată:

– Unde ești porcule și ordinarule de stai atâta??

– Stai să îți explic! Mai ții minte bijuteria din centru de unde ți-am luat lăntșorul și inelul de aur?

Soția zice calmă și cu un glas liniștitor:

– Da, iubitul meu scump, cum să nu știu?!

– No... sunt la cărciuma de peste drum.

Într-un salon de frumusețe:

– Să-mi faceți manichiura ca la Britney Spears, coafura ca a Angelinei Jolie și pedichiura ca la Naomi Campbell.

– Dar fața o lăsam așa, ca a lui Gerard Depardieu??

Ducu Bertzi
Vă așteaptă
Duminică Seara
- 2 August -
la
Hanul cu Noroc
Intrare liberă
Rezervari: 0770 987 483

TV

Totul se plătește

Vineri, 31 iulie, ora 20.30, Prima TV
Lamartine îl trimite pe La Peyrolle (Emil Hossu), un preot francez, să ajute societatea secretă „Frăția”. Lui Mărgelatu i se pare suspect și în curând bănuielele i se adevăresc. Acesta ucisese un alt trimis francez, căruia îi luase identitatea. Agatha Slătineanu este și ea prinsă în conspirație. Femeia suferă un șoc nervos când află că soțul ei, Gonfalone, pierde totul la jocurile de noroc, și dă foc teatrului, fiind hotărât să îl elimine pe Mărgelatu.

Burlacii

Sâmbătă, 1 august, ora 12.00, TVR 2
Mișu (Mihai Călin) este proaspăt promovât în funcția de producător TV. În urma mutării din casa în care a locuit 15 ani cu unchiul și mătușa sa (Rozi și Rabă) destinul lui Mișu se complică din cauza noii sale vecine Cerasella (Ileana Iazariuc). Conflictul este întreținut permanent de prietenii săi burlaci: Mutu (Marius Rizea), Cami (Liliana Pană) și Armand (Ioan Andrei Ionescu). Telespectatorul va avea ocazia de a trage cu ochiul în culisele TVR prin intermediul emisiunii produse de Mișu.

Pădureanca

Duminică, 2 august, ora 20.10, TVR 2
Busuioc (Victor Rebengiuc), un țăran bogat din Curtici își trimite fiul, Iorgovan (Adrian Pintea), împreună cu servitorul, Șofron (Șerban Ionescu), în satul vecin pentru a găsi oameni la munca câmpului. Iorgovan este îndrăgostit de Simina (Manuela Hărăbor), fiica unui țăran sărac, dintr-un sat de munte, în căutarea căreia pleacă. Cum și Simina îi împărtășește sentimentele ea acceptă să vină la culesul recoltei împreună cu tatăl său. Sentimentele lui Iorgovan sunt confuze, este slab și sfâșiat între dragostea sinceră pentru Simina și obstacolul prejudecăților și diferențelor de poziție socială.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

3 AUGUST, LUNI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

4 AUGUST, MARTI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Evenimente culturale din vestul României / relatează Agneta Nica 17.25: Femei celebre – serial al lect. Marieta Gavra 17.35 Reportaje 17.55: Încheiere

5 AUGUST, MIERCURI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.15: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

6 AUGUST, JOI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Serial: Creștinismul de-a lungul secolelor 17.55: Încheiere

7 AUGUST, VINERI (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

8 AUGUST, SÂMBĂTĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.30: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Daniela Băcilă 17.10: Program de muzică ușoară românească – Portret Analia Selis 17.55: Încheiere

9 AUGUST, DUMINICĂ (Adam Bauer)

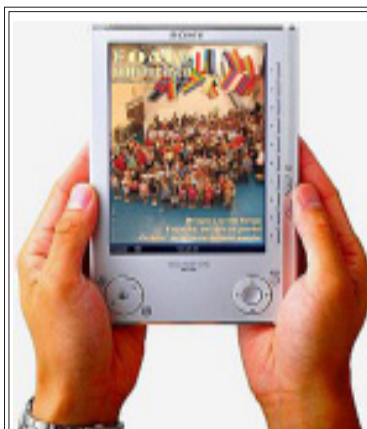
16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteză știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 5 august, Duna Tv, ora 6.30
Reluare: 5 august, Duna World, ora 12.30

Deseori se vorbește despre interferențele culturale, caracteristice în regiunile multietnice ale Ardealului. Acestea sunt rezultatul conviețuirii multiseculare ale românilor, maghiarilor și ale altor etnii trăitoare în această parte a Europei. Interferențele culturale se pot surprinde și în muzica și dansul popular. Multe ansambluri folclorice au demonstrat acest lucru, printre acestea se numără și Ansamblul Folcloric Szeged. Vă prezentăm două coregrafii, din Țara Călatei din care un om de rând doar greu își dă seama care melodie sau care dans este ungurească sau românească.
Realizator: Ștefan Crâsta

Contactele redacției românești:
6721 Seghedin, Blv. Kossuth L.
nr. 29, Tel.: 06-62/549-201

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

MICA PUBLICITATE

Casă de vânzare în Julia

Casă de vânzare la doar câteva sute de metri de stațiunea termală Julia, într-un mediu plăcut, și curte, în localitatea Julia. Imobilul are living, bucătărie, sufragerie și trei camere, baie, WC și încălzire centrală cu gaz sau cu lemne. În curte sunt clădiri anexe: garaj, un spațiu pentru lemne. Imobilul are 156 mp și este urgent de vânzare, preț informativ 60.000 euro sau 18 milioane de forinți negociabil. Imobilul se află în orașul Julia, pe strada Silva la nr. 5. Mai multe informații la telefon 0036-70/6308407, adresa e-mail: tiberiu.boca@gmail.com.

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (UCRU)

5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Președinte: *Marius Maghiaru*
E-mail: uniuneaculturala@gmail.com
Website: www.romanul.hu

Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Julia, str. Eminescu nr. 1
Tel., fax: (+36-66) 463-951
Președinte: *Tiberiu Juhász*
E-mail: atru@globonet.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72
Tel.: (+36-1) 384-8394
Telefon mobil de permanență: (+36 30) 535 69 12
Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.
Ambasador: *Victor Micula*
Website: http://budapesta.mae.ro
E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5
Tel./fax: (+36-62) 424-431, (+36-62) 424-429
Telefon mobil de permanență: (+36 30) 6777 980
Consul general: *Ioan Fodoreanu*
Website: http://szeged.mae.ro
E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Julia, str. Munkácsy nr. 12
Tel.: (+36-66) 465-130
Fax: (+36-66) 465-142
Telefon mobil de permanență: (+36-30) 635-7181
Consul general: *Florin Trandafir Vasiloni*
Website: http://gyula.mae.ro/
E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria

5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8
Tel., fax: (+36-66) 463-079
Director: *dr. Maria Berényi*
E-mail: romanintezet@gmail.com
Web: www.romanintezet.hu

Institutul Cultural al României de la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5
Tel.: (+36-1) 383-2693, fax: (+36-1) 383-5345
Director: *Gabriela Matei*
E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.hu
Web: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.
E-mail: rki.szeged@invitel.hu

Viata la sãlașul de odinioarã al familiei lui Ștefan Șipoș din Chitighaz

Articol
în pagina a 9-a

Fotografii din arhiva
Mariei Sarca Zombai

FOAIA
românească
29 iulie 2015
www.foaia.hu

Sãptãmãnãl al romãnilor din Ungaria. Editat de Editura de presã și cãrți „NOI”. Director: Eva Șimon. Colectiv redacțional: Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturalã a Romãnilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectueazã la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2015: 3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul de Subvenții al Ministerului Resurselor Umane (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țarã a Romãnilor din Ungaria, și de la MAE - DPRRP (București, România).